

OPINIA NR 34/2024
PREZYDENTA MIASTA KRAKOWA
Z DNIA 10 września 2024 r.

do projektu uchwały w sprawie ustalenia kierunków działania dla Prezydenta Miasta Krakowa dotyczących wdrożenia skutecznych działań powstrzymania odorów na terenie dzielnicy XII i XIII w Krakowie – druk nr 198.

Na podstawie § 30 ust. 4 pkt 4 Statutu Miasta Krakowa stanowiącego załącznik do uchwały nr XLVIII/435/96 Rady Miasta Krakowa z dnia 24 kwietnia 1996 r. w sprawie Statutu Miasta Krakowa (tekst jednolity: Dz. Urz. Woj. Małopolskiego z 2019 r., poz. 7074 oraz z 2020 r. poz. 919) postanawia się, co następuje:

Opiniuje się pozytywnie projekt uchwały wniesiony przez Klub Radnych Kraków dla Mieszkańców w sprawie ustalenia kierunków działania dla Prezydenta Miasta Krakowa dotyczących wdrożenia skutecznych działań powstrzymania odorów na terenie dzielnicy XII i XIII w Krakowie – druk nr 198.

UZASADNIENIE

Urząd Miasta Krakowa oraz inne jednostki i organy związane z ochroną środowiska w ostatnich latach są adresatem interwencji kierowanych przez mieszkańców, związanych z uciążliwością odorową na terenie południowo - wschodniej części Krakowa, tj. rejonu Płaszowa i Rybitw. Na przedmiotowym terenie zlokalizowane są zakłady, których charakter działalności często stwarza sytuacje lub warunki, w których uciążliwe zapachy mogą być wydzielane i rozprzestrzeniane (zakłady przetwarzające odpady, oczyszczalnia ścieków, zakłady garbarskie). Modernizacja procesów technologicznych, hermetyzacja obiektów powodujących uciążliwości wymaga nakładów finansowych i ich realizacja nie zawsze może nastąpić w trybie natychmiastowym.

Zgodnie z art. 222 ust. 5 ustawy *Prawo ochrony środowiska* (tekst jednolity: Dz. U. z 2024 r., poz. 54 z późn. zm.) minister właściwy do spraw klimatu, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia może określić w drodze rozporządzenia wartości odniesienia substancji zapachowych w powietrzu i metody oceny zapachowej jakości powietrza. Niemniej jednak problem dotyczący uciążliwości zapachowych wciąż pozostaje nieuregulowany prawnie na terenie całego kraju. Emisje zapachowe nie są zdefiniowane liczbowo, a ich ocena ma charakter indywidualny i subiektywny. Przepisy prawne z zakresu ochrony środowiska nie rozstrzygają tego problemu i nie wprowadzają norm zapachowych jakości powietrza.

Wobec okresowego pojawiania się uciążliwości zapachowej towarzyszącej stosowanym technologiom dopuszczonym przepisami prawnymi i wydanymi decyzjami administracyjnymi, podnoszony problem wymaga rozwiązań kompleksowych w sferze prawnej. Ponadto eliminacja uciążliwości odorowej związana jest z modernizacją procesów

technologicznych, hermetyzacją obiektów powodujących uciążliwości odorowe, co również powinno być uregulowane prawnie.

Miasto Kraków już od 2017 r. podejmuje działania zmierzające do ograniczenia uciążliwości odorowej na terenie południowo - wschodniej części Krakowa.

W 2018 r. na zlecenie Gminy Miejskiej Kraków Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie wykonał „Raport z badań uciążliwości odorowej na terenie południowo - wschodniej części Krakowa”. Uzyskane wyniki pozwoliły na wyodrębnienie 5 obszarów charakteryzujących się podwyższonym poziomem stężeń zapachowych oraz negatywną oceną sensorycznej jakości hedonicznej.

W roku 2019 Wydział Kształtowania Środowiska UMK przy współudziale Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Krakowie i Departamentu Środowiska Urzędu Marszałkowskiego zorganizował spotkania z zakładami powodującymi uciążliwości odorowe. Omawiano możliwości funkcjonowania tych podmiotów gospodarczych w rozbudowywanej wokół dzielnicy mieszkaniowej. W trakcie spotkań przedstawiciele zakładów poinformowali, że podejmują działania w celu modernizacji obiektów dla ograniczenia uciążliwości odorowej oraz zadeklarowali chęć pozostania na przedmiotowym terenie. W efekcie wywieranej presji na usprawnienia technologiczne oraz wzmożonego nadzoru ze strony Straży Miejskiej Miasta Krakowa i WIOŚ część z nich zmniejszyła emisję uciążliwych zapachów. Niemniej jednak zakłady, które nie dysponują środkami na inwestycje, nie zaangażowały się w hermetyzację uciążliwych instalacji.

Zarządzeniem nr 735/2019 Prezydenta Miasta Krakowa z dnia 8 kwietnia 2019 r. powołany został Zespół Zadaniowy ds. ograniczenia uciążliwości odorowej na terenie południowo - wschodniej części Krakowa. Zespół spotyka się cyklicznie (dotychczas odbyło się 14 posiedzeń). W trakcie posiedzeń analizowane są działania podejmowane przez odpowiednie jednostki oraz ustalany plan działań w celu ograniczenia uciążliwości odorowej na przedmiotowym terenie.

Inspekcja Ochrony Środowiska w ramach ustawowych działań prowadzi kontrole oraz inne czynności wobec podmiotów gospodarczych w celu sprawdzenia, czy prowadzona przez nie działalność jest zgodna z przepisami prawa. Zgłaszane przypadki uciążliwości odorowych rozpatrywane są w oparciu o istniejące przepisy i możliwości techniczne pozwalające na ich weryfikację. Weryfikowane one są zarówno w trakcie działań kontrolnych, jak również czynności podejmowanych na podstawie art. 10b ustawy o *Inspekcji Ochrony Środowiska* (tekst jednolity: Dz. U. z 2024 r., poz. 425). W związku z powyższym interwencje dotyczące uciążliwości odorowych kierowane są do Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Krakowie, który systematycznie przeprowadza kontrole zakładów zgodnie z posiadanymi kompetencjami.

Wodociągi Miasta Krakowa S.A. od kilkunastu lat realizują działania w zakresie ograniczania uciążliwości zapachowych obiektów gospodarki ściekowej. Mają one charakter długofalowy, a ich celem jest identyfikacja źródeł odorów, ocena skali zjawiska i wykonanie systemów dezodoryzacyjnych. W lutym 2021 r. Zarząd WMK przyjął program ograniczania uciążliwości zapachowej obiektów gospodarki ściekowej na lata 2021-2025, którego celem jest rozwiązywanie problemów uciążliwości zapachowych związanych z funkcjonowaniem obiektów gospodarki ściekowej i odpadowej eksploatowanych przez WMK. W programie opisano dotychczasowe działania i przyjęto założenia na lata 2021-2025 w oparciu o strategię Spółki oraz wieloletni planu rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych na lata 2021-2025. W programie ujęto zarówno planowane działania inwestycyjne i remontowe, jak i prace o charakterze eksploatacyjnym, wskazano źródła

finansowania oraz harmonogram ich realizacji. W ramach działań dotyczących oczyszczalni ścieków Płaszów dotychczas zrealizowano między innymi przedsięwzięcia dotyczące hermetyzacji i dezodoryzacji stacji zlewnej, kolektora płaszowskiego, stacji krat, pompowni, koryta pomiarowego oraz zbiorników osadu.

W latach 2021-2023 kontynuowano prace dotyczące dezodoryzacji części mechanicznej oczyszczalni. Przeprowadzono remonty zgarniaczy na trzech osadnikach wstępnych, co pozwoliło na ograniczenie zalegania osadu i flotatu przyczyniających się do powstawania uciążliwości zapachowych. Ukończono budowę wielostopniowej stacji dezodoryzacji kolektora bieżanowskiego w rejonie punktu zlewego.

W latach 2019-2023 na zadania z zakresu hermetyzacji i dezodoryzacji przeznaczono ponad 8 mln zł. W 2024 r. prowadzone są prace w zakresie modernizacji osadnika wstępnego wraz z jego pełną hermetyzacją. Dalsze plany przewidują kontynuację hermetyzacji obiektów części mechanicznej w pełnym zakresie. Powyższe zadania włączono w zakres modernizacji i rozbudowy oczyszczalni Płaszów, dla której Wodociągi Miasta Krakowa S.A. uzyskały decyzję środowiskową i ubiegają się o dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej.

Równolegle prowadzone są działania z wykorzystaniem systemu rejestracji zgłoszeń dotyczących skarg związanych z wystąpieniem bądź nasileniem uciążliwości zapachowej. Wszystkie zgłoszenia podlegają weryfikacji, kontroli w terenie, sporządzana jest dokumentacja i ewidencja, która jest wprowadzana do systemu GIS. Dla każdego ze zgłoszeń podejmowane są adekwatne działania eksploatacyjne, inwestycyjne, bądź informacyjne skierowane do odpowiedzialnych jednostek.

Podmioty prowadzące działalność na tym terenie w zakresie gospodarowania odpadami, która może być źródłem uciążliwości zapachowych, na bieżąco podejmują działania w celu zapobiegania i redukcji tych uciążliwości. Wszystkie te zakłady stosują działania antyodorowe obejmujące m.in. rozpylanie substancji antyodorowych.

Straż Miejska Miasta Krakowa objęła systematyczną kontrolą kompleks handlowy zlokalizowany przy ul. Półtangi w zakresie zbierania i pozbywania się odpadów, dokonuje także monitoringu zakładów emitujących uciążliwości odorowe z użyciem drona. Materiał filmowy po analizie przedmiotowych materiałów przez Wydział Kształtowania Środowiska UMK przekazywany jest do WIOŚ w Krakowie celem podjęcia interwencji w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości występujących na terenie zakładów.

Zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2018 r. o zmianie ustawy o odpadach oraz niektórych innych ustaw (tekst jednolity: Dz. U. z 2021 r., poz. 2151 z późn. zm.) posiadacz odpadów został zobowiązany do złożenia wniosku o zmianę posiadanych decyzji w zakresie odpadów, w przeciwnym wypadku decyzje w zakresie określenia wymagań dotyczących zbierania lub przetwarzania odpadów wygasną. Departament Środowiska Urzędu Marszałkowskiego przy rozpatrywaniu wniosków przedkładanych w związku z nowelizacją ustawy o odpadach poddaje szczegółowej analizie warunki prowadzonej działalności zakładów w celu ograniczenia uciążliwości odorowej. Po złożeniu kompletnego wniosku wszczynane jest postępowanie administracyjne, w ramach którego przeprowadzana jest kontrola straży pożarnej, WIOŚ i Urzędu Marszałkowskiego oraz uzyskiwana jest opinia starosty.

Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie podejmuje działania związane z Drwiną Długą. W ramach prac utrzymaniowych wykonano jej udroźnienie, wykoszono roślinność, przeprowadzono inwentaryzację wylotów na Drwinie Długiej.

Ograniczenie uciążliwości odorowej na przedmiotowym terenie jest konieczne i pilne, jednakże jest to problem skomplikowany zarówno pod względem prawnym, jak i technologicznym.

Dnia 8 listopada 2023 r. Prezydent Miasta Krakowa wystąpił do Minister Klimatu i Środowiska o skuteczną kontynuację działań w celu przygotowania stosownych uregulowań prawnych, które zawierałyby mechanizmy prawne pozwalające na skuteczne ograniczenie lub likwidację uciążliwości odorowych. Konieczne jest zintensyfikowanie prac legislacyjnych w omawianym zakresie celem stworzenia odpowiednich instrumentów prawnych dających podstawy prawne dla organów administracji państwowej i samorządowej do skutecznych działań w walce z przedmiotowym problemem. Odpowiedź Ministerstwa została przekazana do Marszałka Województwa Małopolskiego, Małopolskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska z prośbą o uwzględnienie wskazanych w nim istniejących już w obecnym systemie uregulowań prawnych w trakcie prowadzonych postępowań i czynności kontrolnych w ramach posiadanych kompetencji w odniesieniu do zakładów powodujących uciążliwości odorowe. Odpowiedź została przekazana również do Wydziału Planowania Przestrzennego UMK celem uwzględnienia w trakcie realizowanych działań związanych z kształtowaniem i prowadzeniem polityki przestrzennej.

Biorąc pod uwagę kompetencje wynikające z ustawy o *odpadach* Zastępca Prezydenta Miasta Krakowa wystąpił 5 listopada 2023 r. do Małopolskiego Wojewódzkiego Inspektora Ochrony Środowiska o podjęcie wszelkich możliwych przewidzianych prawem kroków, które pozwolą ograniczyć, a docelowo wyeliminować uciążliwości zapachowe powstające w wyniku działalności zakładów.

Prezydent Miasta Krakowa 7 listopada 2023 r. wystąpił do Marszałka Województwa Małopolskiego jako właściwego do kontroli przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska o podjęcie działań w stosunku do zakładów, których działalność może powodować uciążliwości odorowe w zakresie objętym jego właściwością.

W tym miejscu należy zwrócić uwagę, iż kompetencje w zakresie wydawania decyzji zezwalających na prowadzenie działalności dotyczącej gospodarki odpadami dla zakładów zlokalizowanych w przywołanej na wstępie części Krakowa oraz kontrola wobec tych podmiotów gospodarczych, w celu sprawdzenia czy prowadzona przez nich działalność jest zgodna z przepisami prawa, nie należą do Prezydenta Miasta Krakowa.

Opracowana została ponadto informacja, dotycząca sposobu zgłaszania interwencji tak aby pozwoliła ona na podjęcie działań niezwłocznie po otrzymaniu zgłoszenia, gdyż czas reakcji jest niezwykle istotny dla identyfikacji źródła uciążliwości i podjęcia skutecznych działań. Informacja została opublikowana na stronach Biuletynu Informacji Publicznej Miasta Kraków, <https://jestemekowkrakowie.pl/> oraz przekazana do Straży Miejskiej Miasta Krakowa, Wydziału Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego UMK oraz Krakowskiego Centrum Kontakt.

Na przełomie listopada/grudnia 2023 r. odbyły się spotkania Zastępcy Prezydenta Miasta Krakowa z zakładami powodującymi uciążliwości odorowe oraz jednostkami i instytucjami. Celem spotkań była analiza dotychczas podjętych oraz planowanych w przyszłości do realizacji działań przez zakłady w celu ograniczenia uciążliwości odorowych.

W dniu 22 lutego 2024 r. wystąpiono do Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie w sprawie:

- analizy pozwolenia wodnoprawnego wydanego dla Krakowskich Zakładów Garbarskich S.A.,

- kontroli wylotu z zakładu zlokalizowanego na terenie dawnego przedsiębiorstwa „FADOM” odprowadzających ścieki do Drwiny Długiej,
- utrzymywania rzeki Drwiny Długiej oraz Serafy.

Pismem znak: K.RUK.452.13.2024.SW z dnia 5 kwietnia 2024 r. Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie poinformowało o podjętych czynnościach.

Miasto Kraków, działając poprzez spółki i jednostki miejskie, w tym Wodociągi Miasta Krakowa S.A., Zarząd Dróg Miasta Krakowa, Klimat-Energia-Gospodarka Wodna, Straż Miejską Miasta Krakowa wychodząc naprzeciw mieszkańcom podejmuje i będzie podejmowało wiele zadań w omawianym zakresie, niemniej jednak w celu wyeliminowania przyczyn powstających uciążliwości wymagane jest również zaangażowanie innych właściwych podmiotów. Ponadto kontynuowana będzie współpraca z Wojewódzkim Inspektorem Ochrony Środowiska w Krakowie, Urzędem Marszałkowskim i mieszkańcami Krakowa celem ograniczenia uciążliwości odorowych.

Ochrona powietrza atmosferycznego regulowana jest przepisami ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska*, zgodnie z którą eksploatacja instalacji powodująca wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza może wymagać pozwolenia na emisję bądź zgłoszenia organowi ochrony środowiska (rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 2 lipca 2010 r. w sprawie przypadków, w których wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza z instalacji nie wymaga pozwolenia – Dz. U. z 2010 r., poz. 881, rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 2 lipca 2010 r. w sprawie rodzajów instalacji, których eksploatacja wymaga zgłoszenia – Dz. U. z 2010 r., poz. 880).

Pozwolenie na wprowadzanie gazów lub pyłów do powietrza określa wielkość dopuszczalnej emisji w warunkach normalnego funkcjonowania instalacji, nie większą niż wynikająca z prawidłowej eksploatacji instalacji, dla poszczególnych wariantów funkcjonowania (art. 188 ww. ustawy). W razie braku standardów emisyjnych i dopuszczalnych poziomów substancji w powietrzu ilości gazów lub pyłów dopuszczonych do wprowadzania do powietrza ustala się na poziomie niepowodującym przekroczeń:

- wartości odniesienia substancji w powietrzu,
- wartości odniesienia substancji zapachowych w powietrzu (art. 222 ust.1 ww. ustawy).

Prace nad stworzeniem przepisów w zakresie uciążliwości zapachowych prowadzone są w Ministerstwie Klimatu i Środowiska. Jednostka ta poinformowała (<https://sejm.gov.pl/INT10.nsf/klucz/ATTD6RHXG/%24FILE/i03275-o3.pdf>), że obecnie w Ministerstwie Klimatu i Środowiska prowadzone są, w porozumieniu z wiodącymi jednostkami naukowymi, prace mające na celu skonstruowanie kompleksowego rozwiązania, regulującego zjawisko uciążliwości odorowych. Konstruowane przepisy bazować będą na nowoczesnych rozwiązaniach technicznych i najlepszych dostępnych technikach pomiarowych, które z powodzeniem stosowane są od lat w Unii Europejskiej. W roku bieżącym planowane są prace eksperckie, natomiast proces legislacyjny zaplanowany jest na rok 2025.

Reasumując wszelkie możliwe i dopuszczalne prawem działania dotyczące ograniczenia uciążliwości odorowej, które mogą być podejmowane w obecnych realiach prawnych są i nadal będą realizowane, a ewentualne dalsze czynności mogą zostać podjęte po przyjęciu rozwiązań kompleksowych w sferze prawnej.

Jednocześnie, w związku z nową kadencją prezydencką, 1 lipca 2024 r. zmieniono zarządzenie w sprawie powołania Zespołu Zadaniowego ds. ograniczenia uciążliwości odorowej na terenie południowo-wschodniej części Krakowa rozszerzając jego skład. Aktualnie planowane jest dalsze rozszerzanie składu ww. Zespołu Zadaniowego o reprezentantów Klastra Rybitwy-Fundacji Rozwoju Przedsiębiorczości oraz przedstawicieli Rady Dzielnicy XII Bieżanów-Prokocim.

Mając na uwadze powyższe opiniuję pozytywnie projekt uchwały według druku nr 198.